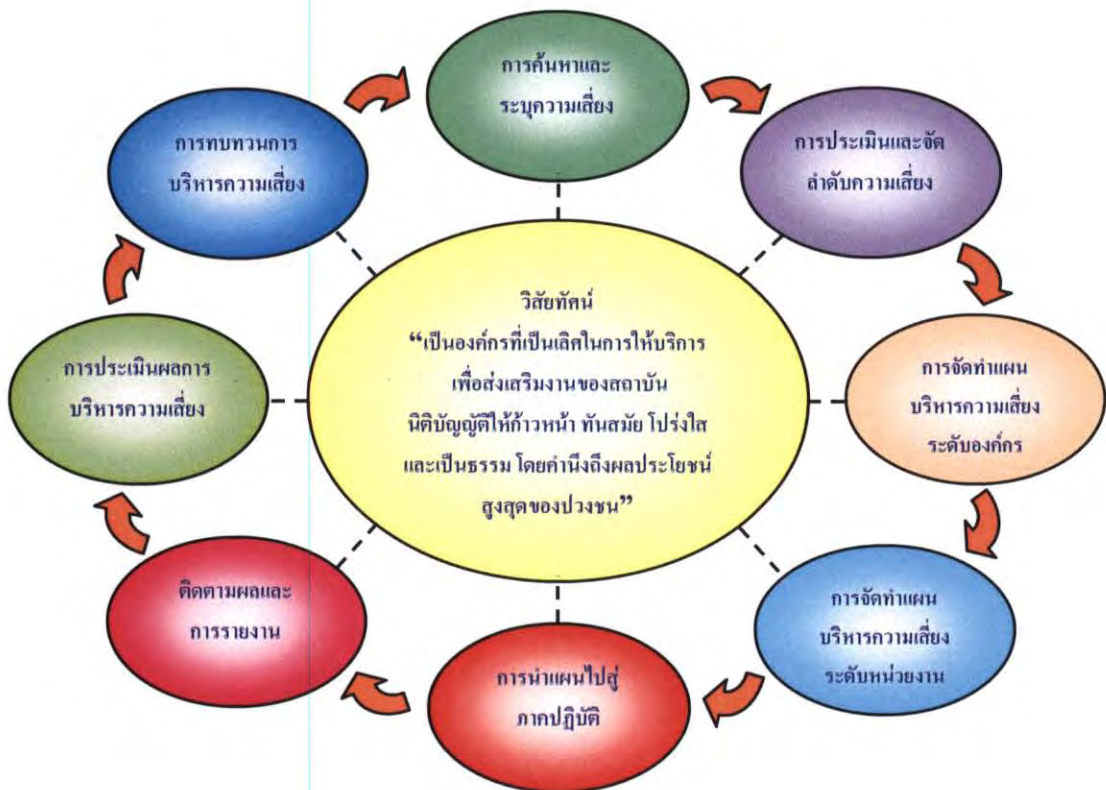

(คู่มือ)

แผนบริหารจัดการความเสี่ยง ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๐

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง

คำนำ

ตามที่ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้เห็นชอบและได้มีคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ ๑๘๕๘/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๔ กันยายน พ.ศ.๒๕๔๕ ให้ใช้แผนบริหารจัดการความเสี่ยงของ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ.๒๕๔๕ – ๒๕๕๐) นั้น

เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน มีกรอบทิศทางและแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง ในระดับองค์กรที่ชัดเจน มีความรู้ความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทาง และเป็นกรอบปฏิบัติในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในระดับสำนัก/กลุ่มงานให้มีความสอดคล้อง กับแผนบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง จึงได้จัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ.๒๕๔๕ – ๒๕๕๐) ฉบับนี้ขึ้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือแผนการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ฉบับนี้ จะช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงมากขึ้น และสามารถช่วยให้สำนัก/กลุ่มงานจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงระดับสำนัก/กลุ่มงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร และสถาบันนิติบัญญัติ ต่อไป

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง
ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
กันยายน ๒๕๔๕

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
ความหมายของการบริหารความเสี่ยง	๑
สาเหตุของการเกิดความเสี่ยง	๑
โครงสร้างการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	๒
นโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง	๓
คำขวัญการบริหารความเสี่ยง	๓
วัตถุประสงค์ของคู่มือการบริหารความเสี่ยง	๔
กระบวนการบริหารความเสี่ยง	๕
๑. การกำหนดวัตถุประสงค์	๕
๒. การระบุความเสี่ยงและขอบเขตความเสี่ยง	๕
๓. การประเมินความเสี่ยง	๖
๓.๑ การประเมินความเป็นไปได้	
๓.๒ การประเมินผลกระทบ	
๔. การจัดการความเสี่ยงและการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง	๕
๔.๑ แผนภูมิความเสี่ยง	
๔.๒ การจัดระดับความเสี่ยง	
๔.๓ การจัดการความเสี่ยง	
๕. การรายงานผล การติดตามและการประเมินผล	๑๓
การบริหารความเสี่ยง	
บทส่งท้าย	๑๓
ภาคผนวก	
- คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ ๑๔๐๔ / ๒๕๔๕	
ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕	
- แบบฟอร์มและตัวอย่างการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับสำนัก/กลุ่มงาน	

ความหมายของการบริหารความเสี่ยง

ความเสี่ยง (Risk)

หมายถึง เหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในอนาคต และอาจส่งผลกระทบต่อในด้านลบที่ไม่ต้องการหรือลดโอกาสที่องค์กรจะบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยงาน และระดับบุคคลได้

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management)

หมายถึง การกำหนดแนวทางและกระบวนการในการวิเคราะห์ ประเมิน จัดการ และติดตามความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม หน่วยงาน หรือกระบวนการดำเนินงานขององค์กร รวมทั้งการกำหนดวิธีการในการบริหารและควบคุมความเสี่ยงขององค์กรให้อยู่ในระดับที่ผู้บริหารระดับสูงยอมรับได้

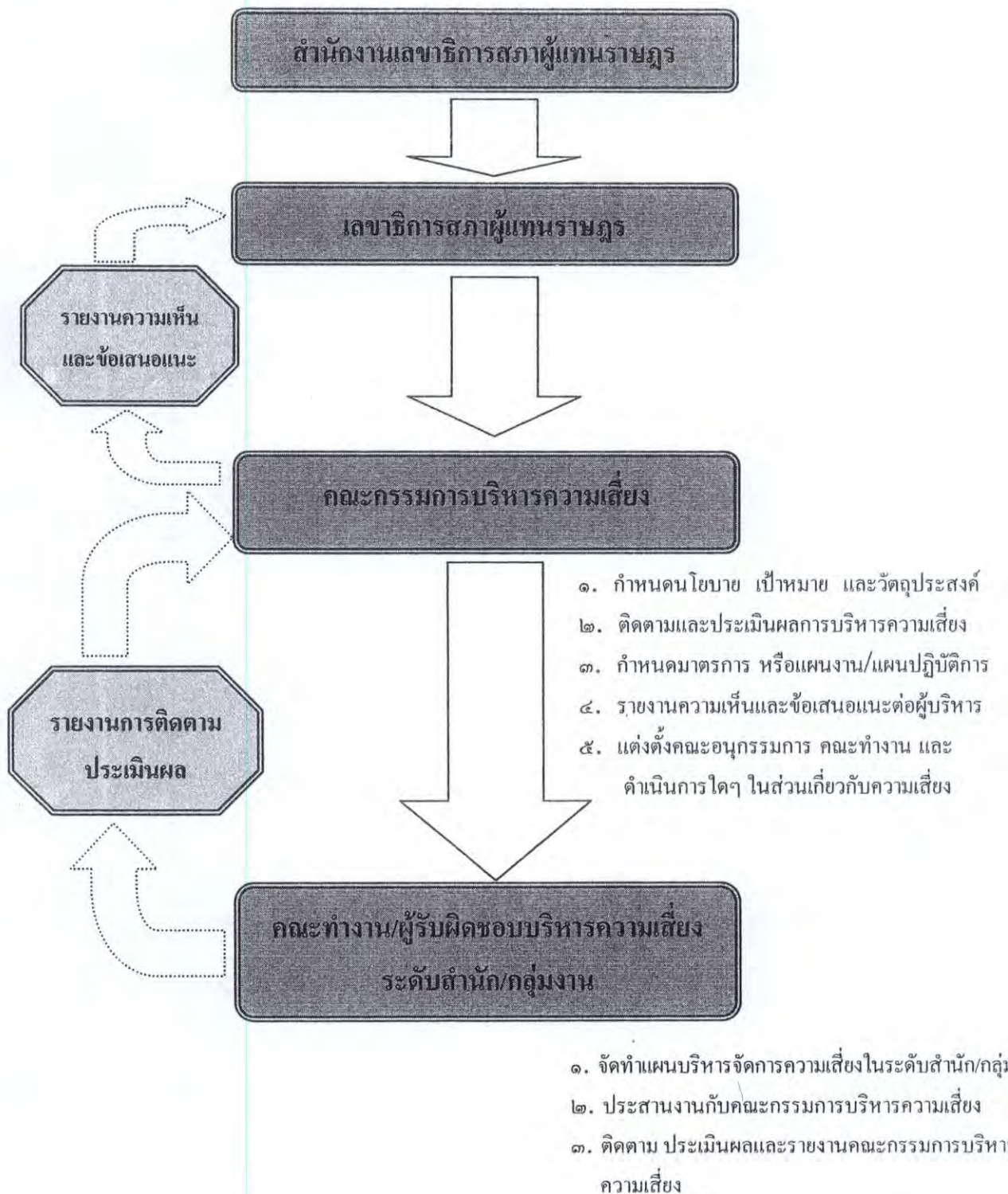
สาเหตุของการเกิดความเสี่ยง

สาเหตุของการเกิดความเสี่ยงอาจเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลัก ๒ ประการ คือ

๑. ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพและทัศนคติของบุคลากร การเปลี่ยนแปลงระบบงาน ความเชื่อถือได้ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง การควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ หรือข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น

๒. ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หรือสภาพการแข่งขัน สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ และการเมือง เป็นต้น

โครงสร้างการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง

เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และมีกรอบชี้นำทิศทางการบริหารจัดการความเสี่ยง คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงโดยความเห็นชอบของเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้กำหนดนโยบายบริหารจัดการความเสี่ยง ไว้ดังนี้

“ เสริมสร้างและพัฒนาระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงแบบบูรณาการ โดยให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมวางแผน ควบคุม ตรวจสอบ ป้องกัน ฝ่าระวัง แก้ไขปัญหาอุปสรรค เพื่อลด หลีกเลี่ยง หรือกำจัดความเสี่ยงที่สร้างความสูญเสียและความเสียหายกับองค์กร ควบคู่กับการสร้างโอกาสภายใต้ ความเสี่ยงและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อก้าวไปสู่เป้าประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ขององค์กรที่กำหนดไว้

คำขวัญการบริหารความเสี่ยง

เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทุกคน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง และพร้อมใจกันร่วมมือกันปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมองค์กร จึงเห็นควร กำหนดคำขวัญในการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Awareness) ดังนี้

“พร้อมใจมุ่งมั่นบริหารความเสี่ยง ควบคุมตรวจสอบโปร่งใส เป็นธรรม
ปรับเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส พัฒนาองค์กรสู่มาตรฐานสากล ”

วัตถุประสงค์ของคู่มือการบริหารความเสี่ยง

๑. เพื่อให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการ เข้าใจหลักการและกระบวนการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรไปในทิศทางเดียวกัน
๒. เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบและดำเนินการจัดการความเสี่ยงในส่วนที่เกี่ยวข้อง
๓. เพื่อให้มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
๔. เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์ ตลอดจนเชื่อมโยงระหว่างแผนการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรและแผนการบริหารความเสี่ยงระดับสำนัก/กลุ่มงาน
๕. เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงในทุก ๆ ระดับขององค์กร

กระบวนการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Process)

กระบวนการบริหารความเสี่ยง

กระบวนการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มี ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting)

การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบขอบเขตการดำเนินงานแต่ละระดับ และสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ครบถ้วน โดยจะพิจารณาแผนกลยุทธ์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยง และการสร้างนโยบายการบริหารความเสี่ยงขององค์กร นั้น ควรมีความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และความเสี่ยงขององค์กรที่ยอมรับได้ สำหรับในระดับสำนัก/กลุ่มงาน การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องสอดคล้อง หรือเป็นไปในทิศทางเดียวกับวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งต้องคำนึงถึงหลัก SMART ซึ่งย่อมาจาก

- Specific : ชัดเจน
- Measurable : วัดได้
- Achievable : ปฏิบัติได้
- Reasonable : สมเหตุสมผล
- Time constrained : มีกรอบเวลา

๒. การระบุความเสี่ยงและขอบเขตความเสี่ยง (Risk Identification)

เป็นการค้นหาว่ามีความเสี่ยงใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

๒.๑ ความเสี่ยงจากภายนอกองค์กร (ควบคุมไม่ได้)

เป็นความเสี่ยงภายนอกองค์กรที่มีโอกาสจะเกิดขึ้น และมีผลกระทบทำให้การดำเนินงานของสำนักงานไม่บรรลุตามเป้าหมายขององค์กร และไม่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กรที่กำหนดไว้ มีด้วยกัน ๖ ปัจจัยเสี่ยง ดังนี้

๑. ความเสี่ยงจากปริมาณความต้องการของผู้ใช้บริการ
๒. ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

๓. ความเสี่ยงจากการปฏิรูประบบราชการ

๔. ความเสี่ยงจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร

๕. ความเสี่ยงจากการแข่งขันและการเปรียบเทียบมาตรฐานการทำงานระหว่าง

ภาครัฐกับเอกชน

๖. ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศ

๒.๒ ความเสี่ยงภายในองค์กร (ควบคุมได้)

เป็นความเสี่ยงภายในองค์กรที่มีโอกาสจะเกิดขึ้น และมีผลกระทบทำให้การดำเนินงานของสำนักงานไม่บรรลุตามเป้าหมายขององค์กร และไม่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กรที่กำหนดไว้ มีด้วยกัน ๔ ปัจจัยเสี่ยง ดังนี้

๑. **ความเสี่ยงทางกลยุทธ์ (Strategic Risk)** คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ และนโยบายในการบริหารงาน มีขอบเขตเพื่อควบคุม ป้องกัน ลดปัญหาอุปสรรค ลดความเสียหาย หรือความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ ระบบงาน ภาวะผู้นำ การบังคับบัญชา การสั่งการ การมอบหมายงาน การติดตามประเมินผลและการรายงานผลการดำเนินงานขององค์กร

๒. **ความเสี่ยงทางการปฏิบัติงาน (Operational Risk)** คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานทุก ๆ ขั้นตอน มีขอบเขตเพื่อควบคุม ป้องกัน ลดปัญหาอุปสรรค ลดความเสียหาย หรือความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากกระบวนการทำงาน ระบบการให้บริการ บุคลากร กระบวนการบริหารงานบุคคล อาคารสถานที่ ระบบสาธารณูปโภค เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ และระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และเอกสารทางราชการ

๓. **ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk)** คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่พร้อมในเรื่องงบประมาณ การเงิน มีขอบเขตเพื่อการควบคุม ป้องกัน ลดปัญหาอุปสรรค ลดความเสียหาย หรือความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการบริหารงบประมาณขององค์กรทุกขั้นตอน เช่น การกำหนดนโยบาย การวางแผน การควบคุม ติดตาม และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ การบริหารวัสดุ และทรัพย์สินขององค์กร

๔. **ความเสี่ยงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology Risk)** คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีขอบเขตเพื่อการควบคุม ป้องกัน ลดปัญหาอุปสรรค ลดความเสียหาย

หรือความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากระบบข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ทั้งระบบ เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การนำเข้าข้อมูล การใช้งาน การให้บริการระบบปฏิบัติการ (Hardware/Software) การควบคุม ป้องกัน การตรวจสอบ และการติดตามประเมินผลทั้งระบบ

๓. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

จากการระบุความเสี่ยงจากปัจจัยความเสี่ยงภายนอกและภายในองค์กรแล้วจะนำรายการความเสี่ยงทั้งหมดมาประเมินถึงโอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดปัจจัยเสี่ยง พร้อมกับการประเมินผลกระทบ (Impact) ความรุนแรง และมูลค่าความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรเพื่อจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ดังนี้

๓.๑ การประเมินความเป็นไปได้ (Likelihood)

เป็นการพิจารณาถึงการประเมินโอกาส ที่จะเกิดเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงกับองค์กร โดยมีเกณฑ์การจัดระดับแบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

โอกาส (Likelihood)

ระดับโอกาส (ความเป็นไปได้)	คำนิยาม
๑	นาน ๆ ครั้ง (แทบไม่เกิดขึ้นได้เลย)
๒	ไม่บ่อย (อาจเกิดขึ้นได้ทุก ๕ ปี)
๓	ปานกลาง (อาจเกิดขึ้นได้ทุกปี)
๔	บ่อย (อาจเกิดขึ้นได้ทุกเดือน)
๕	บ่อยมาก (อาจเกิดขึ้นได้ทุกวัน)

๓.๒ การประเมินผลกระทบ (Impact)

ผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดจากสมมุติฐานของเหตุการณ์ที่คาดการณ์ไว้เป็นการล่วงหน้าของแต่ละสมมุติฐาน ควรอธิบายอย่างชัดเจนว่า เกิดอะไรขึ้น มีอะไรที่เป็นความเสียหาย ระบุขนาดและปริมาณความเสียหาย โดยใช้ข้อมูลจากเหตุการณ์ลักษณะเดียวกันที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วมีการบันทึกไว้ การแก้ปัญหา หรือจากการตัดสินใจ(ประสบการณ์) เป็นต้น โดยมีเกณฑ์การจัดระดับแบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

ผลกระทบ (Impact)

ระดับผลกระทบ (ความรุนแรง)	คำนิยาม
๑	กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ น้อยมาก (แทบไม่มีผลกระทบเลย)
๒	กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ น้อย (เจ้าหน้าที่ได้รับเสียงบ่น หรือถูกตำหนิ)
๓	กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ปานกลาง (เจ้าหน้าที่ถูกร้องเรียนหรือถูกลงโทษทางวินัย)
๔	กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ มาก (ผู้บริหารถูกตำหนิ หรือถูกร้องเรียน)
๕	กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ มากที่สุด (ผู้บริหารถูกลงโทษทางวินัย)

ในการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กร สามารถแบ่งออกได้ ๖ ด้าน ดังนี้

๑. ผลกระทบด้านการเงิน เป็นผลกระทบหรือความเสียหายที่เกิดจากความเสียหาย และสามารถประเมินค่าเป็นตัวเงิน ได้แก่ ผลกระทบจากค่าความเสียหายในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

๒. ผลกระทบด้านการดำเนินงานขององค์กร เป็นผลกระทบที่มีความเสียหายกับการดำเนินงานหรือการให้บริการต่อลูกค้าขององค์กร ซึ่งมีผลทำให้งานหยุดชะงัก ได้แก่ ผลกระทบจากภายนอก นโยบายรัฐบาล และกฎหมาย ผลกระทบการเบิกจ่ายงบประมาณ และผลกระทบการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ เป็นต้น

๓. ผลกระทบด้านชื่อเสียงขององค์กร เป็นความเสียหายต่อชื่อเสียง ไม่ว่าจะเป็นผลจากการดำเนินงานทั้งทางตรง และทางอ้อม ส่งผลต่อภาพพจน์และความเชื่อถือขององค์กร

๔. ผลกระทบด้านความปลอดภัย ส่งผลต่อทรัพย์สินขององค์กร ชีวิตและความปลอดภัยของข้าราชการและลูกจ้างขององค์กร

๕. ผลกระทบด้านกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ

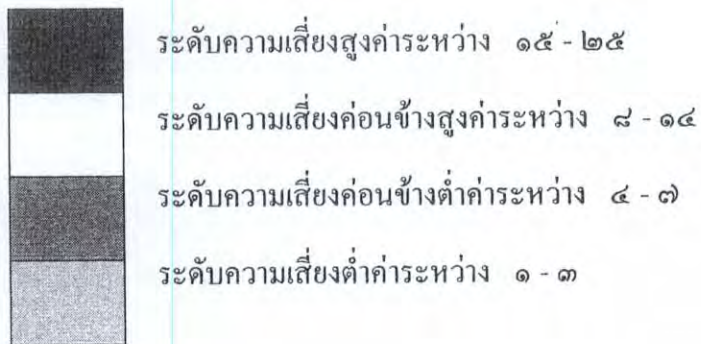
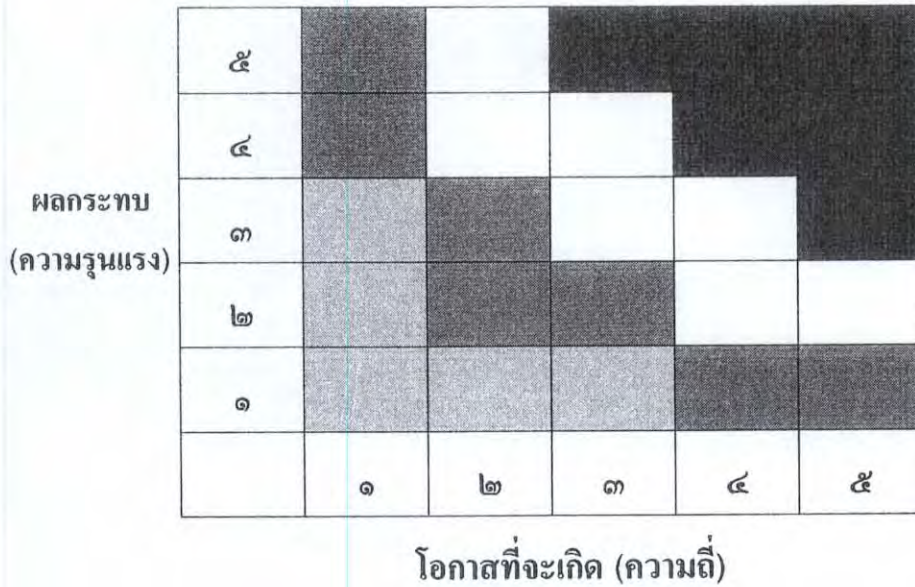
๖. ผลกระทบต่อความพึงพอใจของลูกค้า ได้แก่ ผลกระทบที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผลกระทบที่มีต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงงานรัฐสภา เป็นต้น

๔. การจัดการความเสี่ยงและการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

ภายหลังการประเมินความเสี่ยงแล้วต้องมีการประเมินวิธีการจัดการความเสี่ยงที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ และผลของการจัดการเหล่านั้นต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่ยอมรับได้และต้นทุนที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพโดยนำระดับความเสี่ยงมากำหนดลงในแผนผังเมทริกซ์แสดงระดับความเสี่ยง (Risk Matrix) ดังนี้

๔.๑ แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Matrix)

เมื่อมีการประเมินโอกาสและผลกระทบแล้ว ก็จัดลำดับความเสี่ยง โดยการจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง ดังนี้

๔.๒ การจัดระดับความเสี่ยง

๑. ระดับความเสี่ยงสูง (โอกาส x ผลกระทบ มากกว่าหรือเท่ากับ ๑๕ - ๒๕) จะต้องมี การกำหนดมาตรการในการจัดการความเสี่ยงเพิ่มเติมโดยทันที โดยใช้กลยุทธ์ การหลีกเลี่ยงความ เสี่ยง (Terminate) การกระจาย/โอนความเสี่ยง (Transfer) การลด/ควบคุมความเสี่ยง (Treat) หรือการยอมรับความเสี่ยง (Take) พร้อมกำหนดผู้รับผิดชอบและกรอบเวลาที่ชัดเจน

๒. ระดับความเสี่ยงค่อนข้างสูง (โอกาส x ผลกระทบ มากกว่าหรือเท่ากับ ๘ - ๑๔) จะต้องมีการกำหนดมาตรการในการจัดการความเสี่ยงเพิ่มเติมโดยทันที ใช้กลยุทธ์ การหลีกเลี่ยง ความเสี่ยง (Terminate) การกระจาย/โอนความเสี่ยง (Transfer) การลด/ควบคุมความเสี่ยง (Treat) หรือการยอมรับความเสี่ยง (Take) พร้อมกำหนดผู้รับผิดชอบและกรอบเวลาที่ชัดเจน

๓. ระดับความเสี่ยงค่อนข้างต่ำ (โอกาส x ผลกระทบ มากกว่าหรือเท่ากับ ๔ - ๗) อาจจะ ต้องมีการกำหนดมาตรการในการจัดการความเสี่ยงนั้นหรือไม่ก็ได้

๔. ระดับความเสี่ยงต่ำ (โอกาส x ผลกระทบ มากกว่าหรือเท่ากับ ๑ - ๓) เป็นระดับความ เสี่ยงที่ยอมรับได้ ไม่จำเป็นต้องมีมาตรการจัดการเพิ่มเติมใดๆกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น

ทั้งนี้มาตรการจัดการความเสี่ยง นอกจากจะคำนึงจากระดับความเสี่ยงที่อยู่ในแต่ละ โชนของ แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Matrix) แล้ว ยังอาจดูประกอบได้จากการจัดลำดับของระดับความเสี่ยง โดยความเสี่ยงที่อยู่ในลำดับต้น หรือลำดับแรก จะต้องมีการกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยง โดยทันที

อย่างไรก็ตามการบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพ ต้องกำหนดบุคคลที่รับผิดชอบใน การจัดการความเสี่ยงในแต่ละเรื่องที่ได้รับมอบหมาย บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบใน การจัดการความเสี่ยงในแต่ละเรื่อง ควรมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

๑. สามารถทบทวนประสิทธิภาพของแนวปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงที่มีอยู่ในปัจจุบัน
๒. สามารถควบคุมและจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
๓. สามารถประเมินความเสี่ยงที่เหลืออยู่หลังจากได้มีการจัดการในปัจจุบันแล้ว
๔. สามารถกำหนดเวลาที่แน่นอนในแต่ละขั้นตอนการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน บริหารความเสี่ยงที่กำหนดไว้

๔.๓ การจัดการความเสี่ยง

วิธีการจัดการความเสี่ยงอาจเป็นวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีรวมกัน ดังต่อไปนี้

๑. การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) : การหยุด หรือ เปลี่ยนแปลงกิจกรรมที่เป็นความเสี่ยง รวมถึงกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น การปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์และปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน เป็นต้น

๒. การกระจาย/โอนย้ายความเสี่ยง (Risk Sharing/Spreading) : การกระจายหรือโอนย้ายทรัพย์สิน หรือกระบวนการต่างๆ ที่เป็นความเสี่ยงให้กับผู้อื่น เพื่อลดความเสี่ยงจากการสูญเสีย เช่น การทำประกันภัย และการจ้างบุคคลภายนอกดำเนินการแทน เป็นต้น

๓. การลด/ควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction/Control) : การออกแบบและหาวิธีการควบคุม การแก้ไขปรับปรุงการทำงาน เพื่อป้องกันหรือจำกัดผลกระทบและโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง เช่น การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการงาน และการจัดทำแผนฉุกเฉิน เป็นต้น

๔. การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) : การยอมรับให้มีความเสี่ยงเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการจัดการหรือสร้างระบบควบคุมอาจมีมูลค่าสูงกว่าผลลัพธ์ที่ได้ แต่ก็ควรมีมาตรการติดตามและดูแล เช่น การกำหนดระดับของผลกระทบที่สามารถยอมรับได้ และเตรียมแผนการตั้งรับ/จัดการความเสี่ยง เป็นต้น

จากนั้น จะคิดแผนจัดการความเสี่ยงที่สาเหตุของความเสี่ยงเหล่านั้น โดยดูว่ามาตรการควบคุมที่มีอยู่สามารถจัดการกับสาเหตุนั้นได้อย่างเพียงพอหรือไม่ หรือต้องมีมาตรการควบคุมเพิ่มเติมขึ้นมาเพื่อจัดการกับสาเหตุของความเสี่ยงนั้น โดยแผนจัดการเพียงแผนเดียวอาจช่วยแก้ปัญหาได้หลายสาเหตุหรือช่วยจัดการความเสี่ยงอื่นก็ได้ และในขณะเดียวกัน สาเหตุใดสาเหตุหนึ่งก็อาจมีแผนจัดการได้มากกว่า ๑ แผนได้เช่นกัน อย่างไรก็ตามไม่มีกฎตายตัวว่า ควรจะทำแผนใดบ้าง เพราะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความพร้อมขององค์กรเป็นหลัก การเลือกแผนมาใช้นั้นควรคำนึงถึงหลักต่างๆ ดังนี้

๑. แผนจัดการความเสี่ยงที่ดี ควรกระทำได้เร็ว ใช้งบประมาณน้อย และมีประสิทธิภาพในการลด ควบคุมหรือป้องกัน ความเสี่ยงอย่างได้ผล

๒. แผนจัดการความเสี่ยงต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายอื่นตามมาหรือทำให้งานหยุดชะงัก

๕. การรายงานผล การติดตามและการประเมินผลการบริหารความเสี่ยง

เพื่อให้เป็นระบบบริหารความเสี่ยงที่สมบูรณ์ เราจำเป็นต้องติดตามผลหลังดำเนินการตามแผน และทำการสอบทานว่าแผนจัดการความเสี่ยงใดที่มีประสิทธิภาพดีก็ให้คงดำเนินการต่อไป หรือแผนใดควรปรับเปลี่ยน โดยอาจกำหนดข้อมูลที่ใช้ติดตาม และกำหนดความถี่เพื่อสอบทาน โดย

๑. ติดตามความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยง ทั้งในระดับองค์กรและระดับสำนัก/กลุ่มงาน ทุกไตรมาส หรือแล้วแต่คณะกรรมการจะเห็นสมควร

๒. รายงานความเห็นและข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงทั้งในระดับองค์กรและระดับสำนัก/กลุ่มงานต่อเลขานุการสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาทุกไตรมาส หรือแล้วแต่คณะกรรมการจะเห็นสมควร

๓. ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนบริหารความเสี่ยงทั้งในระดับองค์กรและระดับสำนัก/กลุ่มงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการตามแผนในแต่ละปีงบประมาณ หรือแล้วแต่คณะกรรมการจะเห็นสมควร

๔. กำหนดมาตรการหรือแผนงาน / แผนปฏิบัติการ เพื่อดำเนินการป้องกัน ควบคุม แก้ไข ลด หลีกเสี่ยง ความเสี่ยงระดับองค์กรที่อาจเกิดขึ้น หลังการติดตามและประเมินผล เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการตามแผนในแต่ละปีงบประมาณ

บทส่งท้าย

แผนการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๕๐) เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้เกิดความมั่นใจว่า ผลกระทบต่าง ๆ จากภายในและภายนอกที่มีต่อองค์กร จะได้รับการพิจารณาและจัดการให้หมดไปหรือลดน้อยลง ซึ่งจะทำให้ผลการดำเนินงานขององค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น แต่ทั้งนี้ การบริหารความเสี่ยงดังกล่าวจะต้องมีการดำเนินการให้เกิดขึ้นทั่วทั้งองค์กรแบบบูรณาการ และมีการสื่อสารให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับรู้และเข้าใจอย่างทั่วถึงไปในทิศทางเดียวกัน

คู่มือการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๕๐) นี้ จึงเป็นแนวทางการดำเนินการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในระดับสำนัก/กลุ่มงานให้มีการสอดคล้องกันอย่างดี และช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีความรู้ความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งนำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร และสถาบันนิติบัญญัติ ต่อไป

ภาคผนวก

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่ ๑๔๑๔ / ๒๕๔๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด้วยมาตรา ๕ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดหลักการบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ กอปรกับนโยบายการบริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมุ่งเน้นและให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย

๑. รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
(นายวัชรินทร์ จอมพลาพต)	ประธานกรรมการ
๒. ที่ปรึกษาด้านระบบงานนิติบัญญัติ
(นางบุญรักษา ชมชื่น)	กรรมการ
๓. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาบุคลากร	กรรมการ
๔. ผู้อำนวยการสำนักการคลังและงบประมาณ	กรรมการ
๕. ผู้อำนวยการสำนักรักษาความปลอดภัย	กรรมการ
๖. ผู้อำนวยการสถานีวิจัยกระจายเสียง
และวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา	กรรมการ
๗. ผู้อำนวยการสำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ	กรรมการ
๘. ผู้อำนวยการสำนักสารสนเทศ	กรรมการ
๙. ผู้อำนวยการสำนักการประชุม	กรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบภายใน	กรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผน	กรรมการ
๑๒. นายณัฐสิทธิ์ เวียงทอง	กรรมการและเลขานุการ
๑๓. นายภูเกียรติ นวะมะวัฒน์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. นางสาวจีรนนท์ สัจจาสัย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

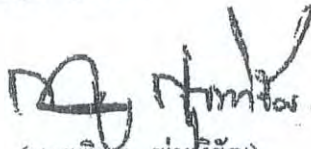
/ให้คณะกรรมการ...

ให้คณะกรรมการฯ ดังกล่าว มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการจัดการความเสี่ยงในระดับสำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล
๒. ติดตาม ประเมินผลการบริหารความเสี่ยงภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๓. กำหนดมาตรการหรือแผนงาน/แผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการแก้ไข/ลด/ป้องกันความเสี่ยง
ที่อาจเกิดขึ้น
๔. รายงานความเห็นและข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงในระดับองค์กรต่อผู้บริหารของ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๕. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน และเชิญหน่วยงานเพื่อพิจารณาดำเนินการเรื่องใด ๆ
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้ตามที่เห็นสมควรและตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายพิฑูร พุ่มทิว) ๒๕๕๘

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(ตัวอย่าง)

แบบฟอร์มการยกร่างแผนบริหารจัดการความเสี่ยงระดับสำนัก/กลุ่มงาน

(สำนัก / กลุ่มงานสามารถปรับปรุงเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม)

วิสัยทัศน์ (ระดับองค์กร)

พันธกิจระดับสำนัก/กลุ่มงาน (ตามบันทึกข้อตกลง)

เป้าหมายระดับสำนัก/กลุ่มงาน

ตัวชี้วัดระดับสำนัก/กลุ่มงาน (ให้ระบุตัวชี้วัดระดับสำนัก / กลุ่มงาน ตามบันทึกข้อตกลง)

เกณฑ์การประเมินความเสี่ยง (ให้สำนัก/กลุ่มงาน กำหนดตามเกณฑ์ประเมินตามแผนบริหารความเสี่ยงขององค์กร หรือปรับปรุงเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานก็ได้)

วัตถุประสงค์และขอบเขตการประเมินความเสี่ยง (ให้สำนัก/กลุ่มงาน พิจารณาวัตถุประสงค์และขอบเขตความเสี่ยงที่ระบุไว้ในแผนบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร ประกอบด้วย ความเสี่ยงทางกลยุทธ์ (Strategic Risk) ความเสี่ยงทางการปฏิบัติงาน (Operational Risk) ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) ความเสี่ยงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology Risk)

ความเสี่ยงและการประเมินความเสี่ยงระดับสำนัก / กลุ่มงาน

(ให้ระบุความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นและสร้างความเสี่ยง/ความเสียหายให้กับองค์กรและสำนัก / กลุ่มงาน โดยให้ระบุปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นทั้งภายนอกและภายใน ตลอดจนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม พร้อมทั้งให้ระบุระดับโอกาสและระดับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นโดยพิจารณาจากเกณฑ์การประเมิน ความเสี่ยงที่ระบุไว้ในแผนบริหารความเสี่ยงระดับองค์กร)

ความเสี่ยง	ปัจจัยเสี่ยง		ผลกระทบ		ระดับโอกาส	ระดับผลกระทบ
	ภายนอก	ภายใน	ทางตรง	ทางอ้อม		

การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ มาตรการหรือกิจกรรมควบคุมความเสี่ยง

(ให้สำนัก / กลุ่มงานรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการหรือกิจกรรมควบคุมความเสี่ยงที่มีในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ว่า ได้ดำเนินการอะไรไปบ้าง มีความคืบหน้าหรือผลสำเร็จอย่างไรบ้าง)

แผนปฏิบัติการ มาตรการหรือกิจกรรม ควบคุมความเสี่ยง	ผลการดำเนินงาน	ปัญหา / อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ

